

Jaarverslag 2016

KOORENHUIS

Algemene gegevens

Naam instelling: Koorenhuis, centrum voor kunst en cultuur
Statutaire naam instelling: Stichting Koorenhuis centrum voor kunst en cultuur
Statutaire doelstelling: *“het voor een breed en pluriform publiek toegankelijk maken en (doen) uitvoeren en ontwikkelen van kunsteducatie en hiermee de deelname aan kunst door de inwoners van Den Haag systematisch te bevorderen”*
Aard van de instelling: Educatieve instelling, Culturele onderneming

Bezoekadres:
Prinsegracht 27
2512 EW Den Haag

Postadres:
Postbus 857
2501 CW Den Haag

Telefoonnummer: 070 7071 634
Email: info@koorenhuis.nl
Website: www.koorenhuis.nl

Naam contactpersoon: Gert Jan Bots
Functie contactpersoon: directeur/bestuurder
Telefoonnummer contactpersoon: 070 7071 734
Email contactpersoon: gertjanbots@koorenhuis.nl

Rekeningnummer: ABN AMRO 86 81 36 646
Ten name van: Stichting Koorenhuis Den Haag

Rechtsvorm (stichting, vereniging): Stichting
Jaar van oprichting: 1996
Inschrijving Kamer van Koophandel te: Den Haag
KvK nummer: 41160059

Inhoudsopgave

Bestuursverslag.....	4
Verslag van de Raad van Toezicht.....	11
Activiteitenverslag	13
Inleiding.....	13
1 Onderwijs.....	13
2 Netwerk Koorenhuis	15
3 Projecten met partners.....	16
Jaarrekening 2016	20
1 Balans per 31 december 2016	20
2 Staat van Baten en Lasten over 2016.....	21
3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	22
4 Toelichting op de Balans	26
5 Toelichting op de staat van Baten en Lasten.....	31
WNT-verantwoording 2016	34
Overzicht indeling Gemeente Den Haag.....	36
Overige gegevens.....	38
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	38
Bijlage 1. Prestatienormering	39

Bestuursverslag

Met trots presenteren Raad van Toezicht en bestuur het Jaarverslag voor 2016. Dit bestuursverslag maakt deel uit van de jaarrekening 2016 van Stichting Koorenhuis. In de jaarrekening legt Stichting Koorenhuis verantwoording af over de financiële gang van zaken in het afgesloten kalenderjaar. Zij is bedoeld als verantwoording aan de Gemeente Den Haag als belangrijkste subsidiegever en verder voor eenieder die belang stelt in Stichting Koorenhuis. In 2016 heeft het "nieuwe" Koorenhuis opnieuw grote stappen gezet in professionalisering, zowel inhoudelijk als in de bedrijfsvoering.

Algemene informatie

Statutair doel en middelen

De stichting stelt zich – in overeenstemming met in elk geval het beleid van de gemeente Den Haag – ten doel:

“het voor een breed en pluriform publiek toegankelijk maken, (doen) uitvoeren en ontwikkelen van kunsteducatie en hiermee de deelname aan kunst door de inwoners van Den Haag systematisch te bevorderen.

De stichting tracht zijn doel te bereiken door:

- a. het ontwikkelen van lange leerlijnen en losse producten voor scholen in alle kunstdisciplines, tijdens of na schooltijd;
- b. het (laten) verzorgen van de bij deze leerlijnen en producten behorende lessen;
- c. scholen te begeleiden bij de implementatie en uitvoering van hun cultuureducatiebeleid;
- d. samen te werken met kunstinstellingen en andere organisaties op het terrein van kunst- en cultuureducatie;
- e. het verlenen van diensten aan een selectie van kunstvakdocenten ten behoeve van het toegankelijk maken van kunsteducatie in de particuliere markt;
- f. het ontwikkelen van specifiek (vrijtijds) cursusaanbod daar waar dit niet door de markt wordt opgepakt;
- g. het ontwikkelen van kunstzinnige projecten voor bijzondere doelgroepen en het werven van fondsen voor deze projecten;
- h. alle overige wettige middelen die voor het bereiken van het doel bevorderlijk kunnen zijn

Kernactiviteiten en organisatiestructuur

De kern van de activiteiten is het geven van kunstonderwijs door kunstvak-professionals. De activiteiten van Koorenhuis waren in 2016 gesplitst in drie onderdelen: Onderwijs, Netwerk en Projecten met Partners (hieronder nader uitgewerkt). Deze indeling is losgelaten bij de start van de nieuwe kunstenplanperiode per 1 januari 2017. Ook de organisatie- en overlegstructuur is per 1 januari 2017 veranderd zodat deze aansluit op het meerjarenbeleidsplan 2017-2020. (Vanaf dat moment kent de organisatie de onderdelen “Kennis en Vaardigheden”, “Midden in de Maatschappij” en “Onderzoek en Ontwikkeling”).

Samenvatting Activiteitenverslag

De activiteiten van Koorenhuis in 2016 zijn beschreven in het Activiteitenverslag (vanaf pagina. 14) Hieronder wordt volstaan met een korte samenvatting.

Afwikkeling “Koorenhuis-oud”

2016 stond, na het verkrijgen van de "balanssteun-subsidie" in november 2015, in het teken van de afronding van de jaarrekeningen 2013, 2014 en 2015. Op 29 april diende Koorenhuis drie jaarrekeningen gezamenlijk in. De vaststellingsbeschikking voor de exploitatiesubsidie die

Koorenhuis in die jaren heeft ontvangen is begin 2017 ontvangen. Dit heeft helaas geleid tot een vermindering van de gemeentelijke balanssteun van € 47.000.

Verder moest in praktische zin de reorganisatie worden afgerond. De opslag aan de Varkenmarkt werd 31 december 2016 leeg opgeleverd en de relevante zaken uit het Koorenhuis-archief zijn nu te ontsluiten via het Gemeentearchief waar de stukken zijn opgeslagen. De materiële vaste activa die zich in het voormalig Koorenhuis-gebouw aan de Prinsegracht bevinden zijn eind 2016 ten langen leste administratief overgedragen aan stichting Prins27.

Koorenhuis-nieuw

2016 stond in het teken van de vaststelling van het nieuwe cultuurplan 2017-2020. Op 1 december 2015 diende Koorenhuis het nieuwe meerjarenbeleidsplan in. Dit plan is positief beoordeeld door de adviescommissie en later ook door de gemeente Den Haag. Koorenhuis heeft (opnieuw) een mooie plek in het Haagse Kunst- en Cultuurbestel kunnen behouden en verder weten uit te bouwen.

Inhoudelijke voortgang in 2016

De projecten op de scholen lopen voorspoedig. Er is duidelijk sprake van een groeiende vraag op scholen naar kunstonderwijs door vakdocenten. Ook van de landelijke regelingen zoals de Impuls Muziekonderwijs weet Koorenhuis goed te profiteren. We zijn nu al van meer dan 10 scholen de toeleverend partner en enkele aanvragen lopen nog. Deze groei heeft ertoe geleid dat we voor ons personeelsbestand naar aanvulling op zoek moesten. Ons streven naar digitalisering van (een deel van) ons aanbod voor scholen begint vorm te krijgen door de samenwerking met Leerpodium.

Ook op het gebied van onze projecten in het “sociaal domein” hebben we in 2016 onze goede positie en naam behouden. Samen met de gemeente neemt Koorenhuis actief deel in het traject van het Fonds voor Cultuurparticipatie “op weg naar Age Friendly Cultural Cities”. Dit traject wordt in 2017 vervolgd. Met onze nieuwe partner WZH gaan we (na het vooronderzoek/behoefteonderzoek in 2016) in 2017 echt van start. Met twee andere zorgpartners zijn we in gesprek.

Het project met Grey Vibes, “pijnlijke melodie” – locatietheatervoorstelling door ouderen, krijgt een educatieve uitwerking. Zowel voor de leerlingen van Segbroek Theater (theater-inhoudelijk) als voor leerlingen van het ROC Mondriaan (praktijkopleiding zorg).

Resultaten in de bedrijfsvoering

De organisatiestructuur is per 1 januari 2017 gewijzigd om aangepast te zijn aan het nieuwe meerjarenbeleidsplan. Dit traject is in 2016 voorbereid en heeft geleid tot een nieuw functiegebouw met nieuwe, heldere, functiebeschrijvingen voor alle medewerkers. Het geheel van de activiteiten van Koorenhuis is gehergroepeerd over vijf programmaliijnen met een heldere aansturing en verantwoordelijkheidsverdeling. Deze nieuwe indeling heeft tevens geleid tot een efficiëntere overlegstructuur in de organisatie.

Koorenhuis is in 2016 overgegaan van ICT-kantooromgeving naar samenwerking “in de Cloud” via SharePoint. Het financieel management is verbeterd door het aanleggen van een aantal extra controls en het verbeteren van de rapportages. In 2016 is tevens een set KPI's geformuleerd en is gestart met het ontwikkelen van een methodiek voor het meten van de klanttevredenheid. Het proces voor het verkrijgen van het CultuurConnectie- kwaliteitskeurmerk is in 2016 gestart met het completeren van een zelfevaluatie. De eerste audit vindt plaats in april 2017.

Positionering

Koorenhuis is in 2016 meer dan in jaren daarvoor naar buiten getreden met het nieuwe Koorenhuis en de resultaten die de nieuwe organisatie boekt. Vooral ook het feit dat we de reorganisatie in 2016 (financieel) succesvol hebben afgerond heeft daarbij geholpen. Het zelfvertrouwen is sterk toegenomen.

Ondanks dat Koorenhuis geen groot centrum voor de kunsten meer is, draait Koorenhuis volledig mee in het circuit met de vier grote steden. Het lukt steeds beter om Koorenhuis weer een eigen gezicht te geven en binnen het landelijke circuit te profileren. Ook wordt Koorenhuis landelijk steeds meer gezien als een koploper in het opereren binnen het sociaal domein.

Door de gemeente en direct betrokken collega/partner-organisaties (bijv. CultuurSchakel, Residentie-Orkest en een aantal kleinere culturele instellingen) wordt Koorenhuis (weer) gezien als een belangrijke partner in de stad. Voor scholen en andere partners is het heel duidelijk waar Koorenhuis voor staat. Het onderscheid tussen CultuurSchakel en Koorenhuis in de onderwijstaken is bij de scholen intussen goed duidelijk. Voor het grote publiek blijft het worstelen met de positionering – in de stad geldt Koorenhuis vooral als een gebouw waar kunstzinnige activiteiten plaatsvinden. Daar waar het landelijk gezien goed lukt om Koorenhuis nieuwe uitstraling te geven is dat stedelijk gezien lastiger. 2017 zal daarom in het teken staan van het implementeren van het nieuwe strategische marketingplan en de bijbehorende nieuwe positionering.

Cultureel ondernemerschap:

Het ondernemerschap van Koorenhuis laat zich nog sterker zien in projecten en programma's en de nieuwe partners waarmee wordt samengewerkt. Met name op het gebied van welzijn en zorg zijn er in 2016 weer een aantal goede nieuwe partners bijgekomen. Het andere deel van ondernemerschap ligt in de innovatieve projecten van Koorenhuis (waaronder een aantal digitaliseringstrajecten), die op termijn tot nieuwe producten en productvormen moeten leiden. De uitvoering van de projecten van Koorenhuis zijn in opzet al kostendekkend.

In 2017 zal een aantal trajecten rond de “docenten community” worden opgestart. We helpen de door ons ingezette docenten met hun ondernemerschap en zorgen voor werk. Nieuw zal daarbij ook zijn dat zelfstandige docenten zullen worden ingezet in de verschillende ontwikkeltrajecten van Koorenhuis.

De afgelopen jaren heeft Koorenhuis met name binnen het gebied “Midden in de Maatschappij” aan innovatie gedaan. Koorenhuis ziet innovatie als een cruciaal element van de organisatie, zo blijkt ook uit het meerjarenbeleidsplan. Belangrijkste bewijs hiervoor is dat er in een kleine organisatie als Koorenhuis vanaf 2017 een aparte “programmaliijn” Onderzoek en Ontwikkeling is ingericht.

Risicomanagement

Omdat Koorenhuis voor een belangrijk deel wordt gefinancierd uit publieke middelen is het risicoprofiel en de risicoacceptatie te definiëren als risicomijdend. Koorenhuis beschikt niet over veel materiële zaken (geen eigen gebouw/beperkte hoeveelheid activa). Er worden geen activiteiten ondernomen die op voorhand geen sluitende begroting hebben. Het ondernemerschap is erin gelegen dat de Koorenhuis-medewerkers steeds op zoek zijn naar alternatieve financieringsbronnen en mogelijkheden om activiteiten duurzaam onder te brengen bij partners. Hierdoor zijn de financiële risico's beperkt. Onderstaande tabel is deels overgenomen uit het meerjarenbeleidsplan 2017-2020.

Risico	H/M/L*	Gevolg	Beheersingsmaatregel
<i>Strategisch</i>			
Inconsistenties rolverdeling fondsen en overheid.	M	Niet-financierbare gaten in de activiteiten. Door 'conflicterende' subsidievoorwaarden wordt de uitvoering van een project bemoeilijkt.	Betrokken fondsen en overheden constructief wijzen op eventuele inconsistenties.
<i>Operationeel</i>			
Span of control bij het management.	M	Effectiviteit van het management.	Uitbreiden managementcapaciteit. (Is reeds gebeurd per 1-1-2017)
Huisbaas stichting Prins27 heeft onzeker toekomstperspectief	M	Mogelijk gedwongen verhuizing	Alternatieve huisvestingsopties openhouden.
Beperkte managementinformatie.	M	Organisatie beperkt beheersbaar.	Aanleggen management dashboard.
<i>Financieel</i>			
Opheffen B3 status.	H	Verplichte uit- en toetreding pensioenfondsen; overgang naar andere cao.	Goede afspraken maken met de gemeente Den Haag hierover. Vrijwillig verzekeren voor WW-verplichtingen.
<i>Compliance</i>			
Wetgeving (wet DBA) en schijnwerkgeverschap: Koorenhuis is voor een zeer belangrijk deel van de activiteiten afhankelijk van de geleverde diensten door zzp'ers.	H	Grote impact op de huidige wijze van dienstverlening.	Continu actief naar alternatieven zoeken – advies inwinnen.
Introductie BTW op kunstonderwijs voor kinderen en jongeren <21 jaar.	L	Kunstonderwijs door ingehuurde vakdocenten wordt onbetaalbaar voor scholen.	Continu actief naar alternatieven zoeken – advies inwinnen.
<i>Duurzaamheid</i>			
Levensvatbaarheid ontwikkelde projecten en onderwijsprogramma's.	M	Blijven op de plank liggen.	Zoveel mogelijk in de voorbereidingsfase al de continuïteit van de projecten en programma's borgen. Samenwerking CultuurSchakel.

Maatschappelijke aspecten

Het maatschappelijk draagvlak voor de activiteiten van Koorenhuis is groot. Echter de rol van Koorenhuis wordt vaak niet goed gezien/ervaren. Het strategische marketing- en communicatieplan dat vanaf 2017 zal worden geïmplementeerd besteedt hier ook aandacht aan. Doel is om Koorenhuis te ontwikkelen tot een onmisbare schakel in het sociaal domein.

Koorenhuis zal met het oog op de bereikbaarheid deze activiteiten dan ook steeds meer wijkgericht gaan aanpakken.

Koorenhuis bedient heel Den Haag. Vele scholen van zeer diverse achtergrond en connotatie nemen producten van het Koorenhuis af. Daarmee bereikt Koorenhuis een zeer divers publiek. Binnen de organisatie is diversiteit echter nog geen vanzelfsprekendheid. Koorenhuis heeft zich in 2016 aangesloten bij de beweging "Divers Den Haag" en hoopt zodoende haar kennis op dit gebied te vergroten en in te zetten.

Financiële paragraaf 2016

De autonome ontwikkeling van Koorenhuis was 2016 opnieuw positief. Nieuwe scholen konden als klant worden begroet en ook het aantal projecten "in uitvoering" steeg waardoor de eigen omzet voor het derde jaar op rij is gestegen.

Desondanks heeft boekjaar 2016 geleid tot een negatief resultaat van € 9.716. De belangrijkste oorzaak hiervan is gelegen in de, per saldo negatieve, incidentele gebeurtenissen. Deze gebeurtenissen hebben deels nog te maken met de afwikkeling van de reorganisatie uit 2013, met name door het achteraf lager vaststellen van de door de gemeente Den Haag verstrekte balanssteun en de hoge kosten voor het afstoten van een kantoorruimte/opslag/archief aan de Varkenmarkt. De wens van de directie is om dit negatieve resultaat te onttrekken aan de algemene reserve. In de hier gepresenteerde jaarrekening is dit verwerkt. Opnieuw is in 2016 voorzichtig uitgavenbeleid gevoerd.

We zijn er trots op dat het aandeel van de exploitatiesubsidie in de totale exploitatie gedaald is van 65% naar 61%. We streven ernaar dit cijfer nog verder te verlagen. Ook blijkt uit de jaarrekening dat de organisatie steeds beter "in control" is. De realisatie wijkt slechts op een beperkt aantal posten significant af van de begroting – waarbij de oorzaak ligt in incidentele gebeurtenissen.

De algemene reserve, het vrij besteedbare vermogen heeft als doel het hoofd te kunnen bieden aan onverwachte gebeurtenissen en zal, indien mogelijk, in de toekomst worden uitgebreid tot ongeveer 10% van de totale jaarexploitatie.

Prijsbeleid

Voor haar prijsbeleid hanteert Koorenhuis een simpel uitgangspunt. De exploitatiesubsidie wordt aangewend om de "basis-organisatie" in stand te houden en wordt zo veel mogelijk ingezet ten behoeve van de ontwikkeling van nieuw kunstonderwijs en projecten. Voor de uitvoering van het kunstonderwijs wordt door de afnemer betaald op basis van kostprijs+.

In 2016 zijn de activiteiten rond projecten flink toegenomen. Dit heeft (uiteraard) effect op zowel inkomsten als uitgaven. In de administratie hiervan zijn we voornemens in 2017 een verdere professionaliseringslag (bijvoorbeeld door het hanteren van interne verrekenprijzen en een vorm van tijdregistratie) te maken.

Activa

De materiële vaste activa (MVA) die niet langer aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar waren, maar feitelijk in gebruik zijn bij Prins27 en CultuurSchakel, zijn per 31 december 2016 administratief overgedragen. Al eerder gebeurde dat met de MVA die zich bevonden in de (voormalige) Koorenhuis- vestiging in stadsdeel Escamp (Zuid57).

De liquide middelen bedragen ultimo 2016 € 453.521. Deze relatief hoge stand is nodig ter dekking van verplichtingen die in de toekomst nog uit de balansvoorzieningen voortvloeien. Over 2016 en voor 2017 zijn geen specifieke financieringsbehoeften bekend.

Vermogen

Het “vrij besteedbare” vermogen van de stichting wordt aangehouden om eventuele toekomstige onvoorziene omstandigheden en tegenvallers te kunnen opvangen en/of een eigen investering te kunnen doen in nieuwe projecten en trajecten, wanneer kansen hiertoe zich aandienen.

Toekomstparagraaf

De begroting voor 2017 ziet er als volgt uit (Bron: Activiteitenplan 2017):

		2017
	BATEN	
	Directe opbrengsten	
A.1	Eigen inkomsten	380.000
A.2	Overige inkomsten	0
	Indirecte opbrengsten	
A.3	Diverse inkomsten	162.000
A	Totale opbrengsten	542.000
B.1	Subsidie ministerie OCW i.k.v. Basisinfrastructuur	0
B.2	Subsidie Provincie	0
B.3.1	Subsidie gemeente Den Haag	732.000
B.3.2	Overige subsidies van de gemeente Den Haag	20.000
B.4	Overige bijdragen	0
B	Totale bijdragen	752.000
	Totale Baten (A+B)	<u>1.294.000</u>
	LASTEN	
C.1	Beheerslasten personeel	210.242
C.2	Beheerslasten materieel	106.300
C	Totale beheerslasten	316.542
D.1	Activiteitenlasten personeel	903.158
D.2	Activiteitenlasten materieel	74.300
D	Totale activiteitenlasten	977.458
	Totale Lasten (C+D)	<u>1.294.000</u>
	RESULTAAT	0
	Saldo uit gewone bedrijfsvoering	0
	Saldo rentebaten en –lasten	0
	Saldo buitengewone baten en lasten	0
	Exploitatieresultaat	0

De begroting 2017 heeft als uitgangspunt dat er geïnvesteerd wordt in mensen en dus in de professionalisering van de organisatie. Er is een nieuwe medewerker aangesteld, enkele medewerkers hebben een uitbreiding van hun contracten gekregen en voor een flink aantal medewerkers staat er in 2017 een opleiding op de rol. Dit leidt uiteraard tot kosten(stijgingen);

deze kunnen door de organisatie worden gedragen. Het beoogde resultaat is het behouden van de nullijn.

Governance

De Raad van Toezicht van de Stichting Koorenhuis heeft in 2016 opnieuw grote betrokkenheid getoond en mede dankzij de Raad van Toezicht is het organisatorische deel van de bedrijfshuishouding goed op orde. Twee zittende leden van de raad hebben besloten een volgende termijn van drie jaar aan de organisatie verbonden te blijven. Ik ben hen zeer dankbaar voor hun inzet tot op heden en hoop dat de samenwerking de tweede periode op dezelfde prettige wijze zal verlopen. De raad is bovendien uitgebreid met twee nieuwe leden die de raad met hun specifieke inhoudelijke kennis versterken. De directie is de Raad van Toezicht erg dankbaar dat hij zich opnieuw een jaar lang onbezoldigd heeft ingezet voor de stichting.

De personeelsvertegenwoordiging heeft in 2016 een actieve en constructieve bijdrage geleverd aan de realisatie van het nieuwe functiegebouw op basis van de nieuwe organisatiestructuur.

Den Haag, 11 april 2017

Gert Jan Bots
Directeur-bestuurder

Verlag van de Raad van Toezicht

Dit Jaarverslag is tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van de in 2016 samengestelde Raad van Toezicht.

Taak

De Raad van Toezicht (RvT) is het orgaan dat toezicht houdt op het bestuur van de Stichting Koorenhuis en op het beleid en het beheer, derhalve op het handelen van de directeur-bestuurder. De RvT ziet erop toe dat de directeur-bestuurder bij de uitoefening van zijn bevoegdheden de op de Stichting Koorenhuis betrekking hebbende wetten, regelingen en richtlijnen alsmede de 'Code Cultural Governance' naleeft. Daarnaast staat de RvT de directeur-bestuurder met raad bij.

Functioneren

De RvT heeft in 2016 viermaal met de directeur-bestuurder vergaderd. Vertegenwoordigers uit de Raad van Toezicht hebben de directeur-bestuurder bijgestaan bij het voeren van de belangrijkste gesprekken met de gemeente over de afwikkeling van "Koorenhuis-oud". Uiteindelijk heeft dit geleid tot een goede afwikkeling in april 2016.

De Auditcommissie, als deelcommissie van de RvT, is bijeen geweest ter voorbereiding van de besluitvorming in de RvT over jaarverslagen, jaarrekeningen en accountantsverslag van 2013, 2014 en 2015 en de begroting 2017. De RvT heeft in 2016 goedkeuring verleend aan het Activiteitenplan 2017 en de bijbehorende begroting. Daarnaast zijn op advies van de RvT in 2016 de statuten van de stichting zodanig gewijzigd dat deze passen bij de huidige aard en omvang van de organisatie.

Het is inmiddels een traditie geworden dat de RvT op informele wijze contact heeft met de medewerkers van de stichting. Hiervoor wordt jaarlijks een bijeenkomst georganiseerd. De RvT heeft begin 2017 voor de eerste maal een formeel overleg met de personeelsvertegenwoordiging (PVT) gevoerd.

Met inachtneming van de toezichthoudende en onafhankelijke rol is de RvT steeds aanspreekbaar geweest voor betrokkenen in de organisatie en heeft hij zoveel mogelijk openheid betracht over werkzaamheden.

Voorts heeft begin 2017 een beoordelingsgesprek met de directeur-bestuurder plaatsgevonden.

Samenstelling

Sinds de veranderde opzet van Stichting Koorenhuis in 2013 is de RvT in vernieuwde samenstelling begonnen met de afwikkeling van de reorganisatie. In 2016 hebben twee zittende leden, Liane den Besten en Bert Klerk, hun zittingstermijn met drie jaar verlengd en zijn twee nieuwe leden, Aad de Been en Martien Korsten, toegetreden. Wiely Hendriks, het vijfde lid van de Raad is al in 2015 gestart met zijn tweede zittingstermijn.

De duidelijke wens bestond al enige tijd om de inhoudelijke kennis binnen de RvT over de activiteiten van de stichting te vergroten. Op basis van de hierboven genoemde statutenwijziging is ruimte gekomen voor een veranderde samenstelling van de RvT. Met name het verstevigen van de band met het beroepsonderwijs voor kunstvakdocenten en een grotere kennis over het VO waren gewenst. De twee nieuwe leden zijn op basis van deze profielen toegetreden tot de RvT, waardoor het accent van de aandacht verlegd kan worden naar de inhoud van de activiteiten van de stichting.

Code Cultural Governance¹

Stichting Koorenhuis volgt de Code Cultural Governance (CGC). Door de statutenwijziging, het opstellen van een bestuursstatuut en een mandaatregeling en de werving van de nieuwe leden is specifiek invulling gegeven aan een aantal principes van de code. Besloten is om de toepassing ervan in 2017 te evalueren in de vorm van een zelfevaluatie door de Raad van Toezicht.

Nu de reorganisatie tot een einde is gekomen en goed is afgewikkeld ziet de RvT de toekomst van de stichting met vertrouwen tegemoet. De RvT concludeert dat hij zijn haar taken in het afgelopen jaar opnieuw in een prettige sfeer en op constructieve wijze heeft kunnen uitvoeren.

De Raad van Toezicht constateert dat directie en medewerkers zich met overgave en succes van hun taken kwijten. De afgelopen periode was voor Koorenhuis geen gemakkelijke. De medewerkers zijn erin geslaagd van een onzekere situatie in 2013 te komen tot een nieuw toekomstperspectief voor de stichting in de vorm van een goedkeuring van het meerjarenplan 2017-2020 door de gemeente Den Haag. De Raad van Toezicht wil hierbij zijn waardering uitspreken aan de medewerkers van de stichting voor hun grote inzet.

Den Haag, 11 april 2017

Raad van Toezicht Stichting Koorenhuis

Bert Klerk (voorzitter)

Aad de Been (lid)

Liane den Besten (lid)

Wiely Hendricks (lid)

Martien Korsten (lid)

¹ <http://www.governancecodecultuur.nl/>

Activiteitenverslag

Inleiding

In de beschikking voor de exploitatiesubsidie 2016 geeft de gemeente Den Haag een aantal prestatienormen aan op basis waarvan de uiteindelijke vaststelling van de verstrekte subsidie kan worden getoetst. Deze zijn als Bijlage 1 opgenomen bij dit activiteitenverslag. De onderwerpen van de prestatienormering komen hieronder in de tekst rond de verschillende organisatieonderdelen aan de orde.

1 Onderwijs

Koorenhuis was in 2016 actief op 39 scholen in het primair onderwijs en 16 in het voortgezet onderwijs. We administreren daarvan het aantal bereikte groepen en het aantal verzorgde kunstlessen. Dit geeft de werkelijke omvang van de activiteiten beter weer dan het tellen van het aantal bereikte leerlingen en het aantal scholen.

1.1 Primair onderwijs (4 tot 12 jaar)

Koorenhuis levert doorlopende leerlijnen, VSD-cursussen en workshops aan het Haagse onderwijs. Koorenhuis heeft hierbij de rol van specialist in het voor een school op maat maken van een kunstleerlijn op maat van de school maken. Koorenhuis selecteert en begeleidt vervolgens de kunstvakdocenten die de leerlijn uitvoert. Dit doen we in alle kunstdisciplines. Buiten Koorenhuis zijn er geen aanbieders in de stad die zich hierin in deze mate gespecialiseerd hebben en dit op zo'n grote schaal aan kunnen bieden. In 2016 is een groot aantal van de leerlijnen beschreven en vastgelegd. Bovendien is een start gemaakt met het "in de wolken" brengen van alle leerlijnen van Koorenhuis.

CultuurSchakel ontwikkelt leerlijnen voor het primair onderwijs onder de naam Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH). De leerlijnen worden ontwikkeld met de bedoeling dat deze door de groepsleerkrachten van de Haagse scholen zelf worden uitgevoerd met behulp van werkvormen aangeleverd door Haagse instellingen. De leerlijnen zijn geen kunsthoudelijke leerlijnen maar leerlijnen rond thema's zoals identiteit en "ik en mijn stad". De acht thema's en acht leerjaren vormen samen de laden van de Haagse Ladekast. Haagse instellingen kunnen per lade een project invoegen. Deze aanpak sluit in principe niet aan op de aanpak van Koorenhuis waarbij een leerlijn in één bepaalde kunstdiscipline wordt aangeboden. In de nieuwe periode van Cultuuronderwijs op z'n Haags (COH II) zal er meer aandacht komen voor de kunstvakdocent en de kunsthoudelijkheid. Koorenhuis wil daar graag bij betrokken zijn om een betere aansluiting te realiseren.

Kunstmagneet

Het profiel Kunstmagneet is een voor de school op maat ontwikkelde methode (lange leerlijn inclusief docenten, lesinhoud en begeleiding) op het gebied van kunstonderwijs. Dit ontwikkelen gebeurt in nauwe samenwerking met de betreffende school. De profielen zijn: muziek, beeldend, drama, dans, audiovisueel en multidisciplinair. Den Haag heeft nu nog tien Kunstmagneetscholen.

Leve(n)de Kunst!

In Leve(n)de Kunst! stelt het Koorenhuis zich op als verbinder van cultureel Den Haag en Haagse basisscholen. De leerlingen krijgen wekelijks kunstles van een vakdocent. Deze kunstlessen worden verrijkt met inspirerende ontmoetingen en workshops van kunstenaars van diverse Haagse instellingen. Hierdoor vindt er een levendige kunstzinnige uitwisseling plaats tussen de school (leerlingen) en haar omgeving. De ontmoetingen en workshops sluiten aan bij het

ontwikkelingsniveau van de leerling en zijn inhoudelijk gekoppeld aan de doorgaande kunstleerlijn. In 2016 zijn er een kleine 100 ontmoetingen gerealiseerd!

Ontdek het orkest

Een unieke ontdekkingsreis naar de wereld van het symfonieorkest. In drie jaar tijd leren leerlingen van groep 6-7-8 diverse orkestleden, de instrumenten en hun muziek kennen. Ze spelen zelf mee en worden componist. Musici komen naar school en de leerlingen bezoeken het Zuiderstrandtheater. Ze krijgen bijzondere kijkjes in de orkestkeuken. Deuren die voor het gewone publiek gesloten blijven gaan voor hen open. Dat wekt verwondering, bewondering en fascinatie op.

Het Componeerproject is het belangrijkste onderdeel van Ontdek het Orkest: de kinderen van groep 8 mogen naast de musici van het Residentie Orkest op het podium zitten en worden ingewijd in het verhaal van de muziek en de technieken die componisten gebruiken als ze een compositie maken. In een aantal lessen op school onder leiding van muziekdocenten en orkestmusici maken ze vervolgens zelf een compositie die ze samen met het orkest uitvoeren. In 2016 namen 12 scholen deel aan Ontdek het Orkest.

Leerorkest

Leerorkest 'The Residents' is een initiatief van het Residentie Orkest en Koorenhuis en biedt kinderen die normaal gesproken niet de mogelijkheid hebben om actief met muziek bezig te zijn deze kans nu wel. Het project vindt plaats op scholen uit de Schilderswijk, Transvaal en het stadsdeel Escamp. Koorenhuis denkt mee met het Residentie Orkest over de inhoudelijke ontwikkeling van dit project.

Verlengde schooldag

De Verlengde Schooldag (VSD) geeft kinderen de gelegenheid om deel te nemen aan diverse activiteiten.

Koorenhuis biedt een scala aan cursussen op het gebied van alle kunstdisciplines aan. Meedoen aan een VSD-activiteit verrijkt de ervaringswereld en verbreedt de horizon. Kinderen krijgen de gelegenheid om (onvermoede) talenten te ontdekken en wegen te vinden om deze verder te ontplooien.

In 2016 werden er 17 VSD cursussen door Koorenhuis gerealiseerd.

Maatwerk

Zowel voor het Primair als Voortgezet Onderwijs worden diverse workshops in de verschillende disciplines, eenmalig of in een reeks, aangeboden. De Verlengde Schooldag cursussen zijn een voorbeeld van een reeks workshops na schooltijd, voor het Primair Onderwijs. Daarnaast kan de school ervoor kiezen om meerdere workshops tegelijkertijd af te nemen. Deze explosie aan kunstworkshops wordt vooral door VO-scholen afgenomen.

In 2016 zijn er 122 (kortdurende) Maatwerkproducten afgenomen. 8 in het PO, 108 in het VO en 6 in het MBO.

1.2 Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs concentreren de activiteiten van het Koorenhuis zich veelal op maatwerk en meer kortlopende trajecten. Uitzondering hierop vormt het Theaterplan dat Koorenhuis heeft ontwikkeld en al lange tijd uitvoert voor het Segbroek College. In de nieuwe cultuurplanperiode wil het Koorenhuis meer producten en lange leerlijnen voor het VO ontwikkelen. In 2016 werkten we op 16 VO-scholen en 1 MBO-school. Dit is een lichte stijging ten opzichte van vorig jaar, maar er zijn in totaal wel meer lessen per school gegeven.

1.3 Bestedingen CJP Cultuurkaart

Koorenhuis is al geruime tijd acceptant van de Cultuurkaart. Scholen kunnen producten afnemen van Koorenhuis en betalen dit via de tegoeden die zij hebben bij CJP. De bestedingen bij Koorenhuis bedroegen in 2016 € 69.500, een kleine daling ten opzichte van 2015.

1.4 Partners

Koorenhuis werkt in het onderwijs samen met diverse kunstaanbieders als partners. Koorenhuis zal in de toekomst steeds vaker en intensiever samenwerken met deze en andere partners om het onderwijsaanbod op de scholen uit te voeren en nieuw kunstonderwijs te ontwikkelen. De toegevoegde waarde van het Koorenhuis ligt in het bewaken van de samenhang, het monitoren van het bereiken van de leerdoelen en het begeleiden van de school en de docenten. Hierbij zal eveneens nauw worden samengewerkt met CultuurSchakel.

2. Netwerk Koorenhuis

2.1 Organisatie

Ook 2016 was voor Netwerk Koorenhuis een stabiel jaar. Het aantal deelnemende docenten is vrij constant ca. 75, verdeeld over de verschillende kunstdisciplines (beeldend 17, dans 10, muziek 43, schrijven 1, theater 4) waarvan er iets meer dan de helft "nieuw" zijn, d.w.z. niet verbonden geweest aan Koorenhuis voor 2014.

Binnen de vaste werkzaamheden vallen het verzorgen van de intake van nieuwe docenten, het adviseren van docenten en (nieuwe) cursisten, het verzorgen van de Ooievaarspasadministratie, materiaalbeheer, publiciteitsinspanning via social media en website en het organiseren van uiteenlopende activiteiten.

2.2 Activiteiten

Netwerk Koorenhuis heeft in 2016 de volgende activiteiten georganiseerd ten behoeve van de Netwerkdocenten:

- Jonge Honden bijeenkomst: broedplaats voor jonge innovatieve kunstvakdocenten.
- Open dag 2016 : "Kies je kunst", met meerdere events
- Deelname Haags Uit Festival 2016
- Deelname Shopping Night Den Haag centrum
- Deelname Festival Classique 2016
- Hello Cellodag 2016
- Stand op de Feel at home fair 2016 (expats).

Deze activiteiten fungeerden als podium voor Netwerkdocenten en altijd als etalage van Koorenhuis. Hiervoor zijn pr-materialen ontwikkeld zoals cursusoverzichten en flyers. Koorenhuis heeft een groeiende inzet van social media: activiteiten van de Netwerkdocenten worden met grote regelmaat gedeeld, bijvoorbeeld via de facebookpagina.

Verder beheert Netwerk Koorenhuis de instrumenten die nog in bezit zijn van Koorenhuis en die door docenten bij gelegenheid gebruikt kunnen worden, zoals violen, cello's, harpen en accordeons.

Netwerk Koorenhuis verzorgde verder nieuwsbrieven en docentenbijeenkomsten om docenten te informeren en met elkaar in contact te brengen, hetgeen naast de promotionele activiteiten de belangrijkste taak van het Netwerk is.

2.3 Cijfers en aantallen

De aangesloten docenten betaalden een vast maandbedrag van € 12,50 voor deelname aan het netwerk. Belangrijkste doel hiervan is het werven van nieuwe cursisten voor deze docenten. Het totale aantal gerealiseerde aanmeldingen via onze website, is voor het Koorenhuis niet traceerbaar. Ook het totale aantal telefonische doorverwijzingen van potentiële cursisten naar docenten. Wel is bekend dat de website van het Koorenhuis in 2016 3.704 unieke kliks genereerde (totale aantal kliks: 4.4682) op de “inschrijfbutton” voor cursussen.

2.4 Administratie van de Ooievaarspas

In het kalenderjaar 2016 is er voor een bedrag van € 22.408,40 aan Ooievaarspaskorting gescand, het betreft 89 individuele klanten van de Netwerkdocenten. Van dit bedrag mochten de docenten het bedrag van € 19.855,71 declareren. Dit is een flinke stijging ten opzichte van 2015 (iets minder dan € 15.000).

3 Projecten met partners

Voor Projecten met Partners was 2016 weer een dynamisch jaar met meer projecten dan ooit tegelijk in de uitvoeringsfase. Een aantal projecten werd afgerond en nieuwe projecten zijn geïnitieerd. De personele bezetting is uitgebreid tot 1,15 FTE verdeeld over twee medewerkers en één nieuwe externe medewerker. De projectmatige werkwijze van Projecten met Partners is per januari 2017 het uitgangspunt geworden voor de activiteiten van de gehele organisatie.

De essentie van de projecten is dat er sprake moet zijn van een samenwerking tussen Koorenhuis en een maatschappelijk ondernemende partner. De samenwerking is gebaseerd op een evenwichtige en evenredige verdeling van taken en een gedeelde (eind)verantwoordelijkheid binnen het project. Inhoudelijk zijn alle projecten innovatief en verduurzaming staat voorop. Verder is een kenmerk dat Koorenhuis partner is vanuit haar missie: kunst die ertoe doet. De samenwerkingspartner zorgt meestal voor de toegang tot de doelgroep.

3.1 Afgeronde projecten

Samen met HagaZiekenhuis: Beter van Kunst 2.0

Beter van Kunst is een kunst-educatief programma dat wordt aangeboden aan patiënten van HagaZiekenhuis. Het doel van dit project is om de patiënten van HagaZiekenhuis kunstactiviteiten te bieden naast de medische en technische zorg die ze krijgen. Door kunst kunnen patiënten zich beter gaan voelen. De patiënten kunnen kiezen tussen verschillende kunstactiviteiten, behorende bij de specifieke kunstkarren: muziek, beeldende kunst, schrijven en nieuwe media. Beter van Kunst 2.0 was gericht op het structureel betaalbaar houden van het werken met de kunstkarren. Dit betekende, naast een zoektocht naar structurele sponsors, ook het zoeken naar mogelijkheden om het werken met patiënten aan vrijwilligers over te dragen. Met name (bij)scholing, coaching en kwaliteitsbewaking zijn hierin van belang.

Het traject met vrijwilligers bleek onvoldoende zekerheid te bieden, en bovendien veel duurder uit te vallen door coachings- en trainingstrajecten. Veel vrijwilligers bleken op zoek naar een betaalde baan en vielen één voor één af. De professionele kunstvakdocenten kregen het gevoel van verdringing op de arbeidsmarkt. Dit heeft mede geleid tot de principiële keuze dat Koorenhuis in het primaire proces van haar werkzaamheden (kunstvaklessen en ontwikkeling leerlijnen) niet meer werkt met vrijwilligers. Het project is voortijdig beëindigd vanwege de bovenstaande redenen.

Afgerond; Looptijd tot november 2016

Samen met Lyceum Ypenburg: Digital Art & Science

Samen met Lyceum Ypenburg heeft Projecten met Partners een digitaal gestuurde leerlijn Digital Art & Science ontwikkeld. In deze leerlijn, die bedoeld is als additionele talentontwikkeling voor de klassen 1 en 2 van mavo, havo en vwo, komen alle technieken langs waarmee de leerlingen ‘digital wise’ worden. De inhoudelijke kapstok zijn de 21st century skills en de instructie is 100% digitaal.

Inmiddels is er een elektronische leerlijn ontwikkeld waarmee de leerlingen van het Lyceum Ypenburg voor het derde jaar achtereen worden geschoold. Het project is nu ondergebracht bij de reguliere onderwijsactiviteiten (Kennis en Vaardigheden) van Koorenhuis. Daarnaast wordt er gekeken naar een 2.0 versie van de leerlijn.

Afgerond; Oplevering en overdracht juli 2016

Samen met Grey Vibes: Haagse herinneringen – Duinloaden

Duinloaden is een theatervoorstelling gemaakt door ouderen. De voorstelling is in 2016 op zorglocaties gespeeld met daarbij de ruimte voor discussie over het thema kunstparticipatie door ouderen.

Afgerond; Looptijd tot mei 2016

Samen met Strijkdomein en Cello Biënnale Amsterdam: Hello Cello

Koorenhuis en Strijkdomein organiseerde samen met Cello Biënnale Amsterdam de hele dag activiteiten rond de cello: concerten, masterclasses, try-outs en een informatiemarkt. Ook is de repetitie van het Hello Cello Orkest, een groot landelijk orkest bestaande uit cellisten tot 18 jaar.

Afgerond: oktober 2016

3.2 Lopende projecten

Samen met Grey Vibes: Haagse herinneringen – Pijnlijke melodie

Een theatervoorstelling gemaakt door ouderen; een vervolg op de eerste editie: Duinloaden. De voorstellingen vinden plaats in een aparte vleugel van het HagaZiekenhuis, locatie Sportlaan. Er wordt additioneel (door de deelnemende ouderen) ook een scholingstraject aangeboden aan leerlingen van ROC Mondriaan. In fase 2 worden de deelnemers opgeleid om een educatietraject met scholieren vorm te geven. In maart 2017 is de voorstelling, aangevuld met de educatieve workshops, 10 keer gespeeld voor de praktijkopleiding van ROC Mondriaan

Looptijd tot april 2017

Samen met Florence woonzorgcentra: Levenskunst

Eind 2014 is dit project gestart. Het is een pilot waarin een model ontwikkeld wordt om mensen die in de buurt van een woonzorgcentrum wonen te zoeken, te vinden en te stimuleren om aan kunstactiviteiten in de woonzorgcentra deel te nemen. Bij dit project komt de aard van een pilotstatus goed uit: de aanvankelijk vraaggerichte aanpak bleek niet goed genoeg aan te slaan bij de eindgebruiker. In 2016 is een nieuwe weg ingeslagen, waarbij gekozen is voor een specifiek en versmald aanbod aan activiteiten in het stadsdeel Escamp. In 2016 zijn er 7 redelijk tot goed lopende activiteiten met een deelnemersaantal van in totaal 74.

Looptijd tot juli 2017

3.3 Nieuwe projecten

Samen met Stinafo: Festival GAAF!

In dit samenwerkingsproject zetten Stinafo en Koorenhuis een talentenfestival neer voor jongeren (tot 25 jaar) met een beperking. Dit festival, waarin en waardoor jongeren worden uitgedaagd om hun talent te presenteren, moet na deze pilot de potentie hebben om door te groeien naar een plaats op de Haagse festivalkalender.

Looptijd tot juli 2017

Age Friendly Cultural Cities 2016

In samenwerking met WZH en Florence zijn wij op onderzoek naar een methode om (kwetsbare) ouderen opnieuw te kunnen invoegen in het maatschappelijke verkeer: Lokaliseren, Omarmen en Participeren (L.O.P.-methodiek). Waar het project met Florence aanbodgericht is, is dat binnen WZH vraaggericht. Beide benaderingen zullen in een onderzoek met elkaar worden vergeleken. Naar aanleiding van het veldonderzoek zal op basis van de geïnventariseerde behoefte van de doelgroep per centrum een passend aanbod op maat worden ontwikkeld. Hierbij wordt ook een zogenoemde 'Toolkit' ontwikkeld om de opgerichte ateliers in het Levenskunst project te verzelfstandigen.

Looptijd tot juli 2017

Samen met WZH: Huis(zen) vol herrie

Woonzorgcentrum Haaglanden is een partner in het project Huizen vol Herrie. De diverse zorgcentra van WZH hebben afdelingen voor mensen met een zware zorgindicatie, lichtere zorgindicaties en oudere wijkbewoners (dagactiviteiten). WZH wil de diverse afdelingen van een ruimer en professioneler aanbod van kunstlessen- en activiteiten voorzien.

De locatie Waterhof is de eerste locatie waar de samenwerking in praktijk wordt gebracht. In 2016 is gestart met de voorbereidingen om tot een vraaggericht aanbod te komen voor de cliënten van de psychogeriatrische afdelingen (PG), verzorgingstehuis, het dagactiviteitencentrum en het ontmoetingscentrum (DAC/OC). Om dit te bewerkstelligen zijn medewerkers bevestigd, onderzoek door docenten gedaan en zijn enquêtes afgenomen onder de ouderen. In 2017 zal, na afronding van dit vooronderzoek, een aanbod op maat volgen voor de afdelingen.

Looptijd tot in ieder geval maart 2018

Samen met de Bibliotheek Escamp en Florence: Ouderen in de wijk/Levenskunst

Een samenwerking vanuit 'Levenskunst' en het project van Bibliotheek Escamp 'Ouderen in de Wijk'. Voor ons een pr-plek voor de Levenskunst-activiteiten, voor de Bibliotheek een gemakkelijke inzet van workshops voor ouderen met uiteraard een doorstroommogelijkheid naar de Levenskunst-activiteiten.

Looptijd tot in ieder geval tot juli 2017

Projecten in ontwikkeling

Age Friendly Cultural Cities 2017

Vervolg op de editie van 2016 waarbij een geselecteerd voorbeeldproject (Levenskunst) bijzondere aandacht krijgt en er gestreefd wordt naar het duurzaam in stand houden van de activiteit voor ouderen.

Looptijd tot en met december 2017

Samen met Florence woonzorgcentra: KunstKnuffel (voorheen: Wilt u even voor mij buigen?)

In 2016 is dit project nog niet gestart, maar zijn er plannen en afspraken gemaakt over de inhoud en uitvoering. Het is een opvolger van het oude (ook nog niet gestarte) project 'Wilt U Even Voor Mij Buigen?', en een doorontwikkeling van de methodiek 'Beter van kunst'. Hiermee wordt het een project waarbij kunstlessen op maat aan de meest kwetsbare ouderen in de intramurale zorg kunnen worden gegeven.

Verwachte looptijd van april 2017 tot september 2019

Samen met Cardia en Vóór Welzijn: De kunst van de ontmoeting (Werktitel)

Een project waar kunstlessen aan kwetsbare (dementerende) ouderen en hun mantelzorgers in ontmoetingscentra in Loosduinen worden gegeven. Dit project is in 2016 nog niet gestart, maar plan en inhoud zijn al deels ontwikkeld. Helaas is het onderdeel van ons niet gehonoreerd in de

subsidieaanvraag van VóórWelzijn; “Ontmoeting en ondersteuning dichtbij - Toekomstbestendige ontmoeting voor kwetsbare ouderen in stadsdeel Loosduinen”.

Verwachte looptijd onbekend

Samen met Leerpodium: Digital Art & Science 2.0

In 2016 is dit project nog niet gestart, maar zijn er plannen en afspraken gemaakt over de inhoud . Dit project is een vervolgtraject en doorontwikkeling van het eerste project Digital Art & Science.

Verwachte looptijd schooljaar 2017-2018

Jaarrekening 2016

1 Balans per 31 december 2016

(na winstbestemming)

ACTIVA		31 december 2016	31 december 2015
Vaste activa			
Materiele vaste activa	(1)		
Inventaris		681	1.110
Automatiseringsmiddelen		5.916	8.363
Educatieve middelen		5.358	2.687
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar		-	209.698
		11.955	221.858
Vlottende activa			
Vorderingen	(2)		
Debiteuren		90.974	99.270
Te vorderen Gemeente Den Haag		1.179.462	1.464.721
Overlopende activa		113.061	50.585
		1.383.497	1.614.576
Liquide middelen	(3)	453.521	614.766
		1.848.973	2.451.200

PASSIVA		31 december 2016	31 december 2015
Eigen Vermogen		47.406	57.122
Voorzieningen	(4)		
Reorganisatie		1.329.023	1.626.917
Overige reorganisatievoorziening		-	54.235
Wachtgeld		54.470	90.428
		1.383.493	1.771.580
Kortlopende schulden	(5)		
Crediteuren		51.210	72.942
Te betalen/nog te besteden Gemeente Den Haag		48.375	
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		61.114	59.974
Overige schulden		13.693	59.082
Overlopende passiva		243.682	430.500
		418.074	622.498
		1.848.973	2.451.200

2 Staat van Baten en Lasten over 2016

		Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Baten				
Baten	(6)	580.106	454.500	486.974
Gemeentelijke exploitatiesubsidie	(7)	783.281	750.000	768.788
Gemeentelijke projectsubsidies	(8)	37.639	-	-
Gemeentelijke bijdragen reorganisatie	(9)	(47.000)	-	(43.879)
Overige inkomsten	(10)	2.774	-	725
Som der baten		1.356.800	1.204.500	1.212.608
Lasten				
Beheer en administratie				
Lonen en salarissen	(11)	489.185	471.811	452.553
Sociale lasten	(12)	59.844	57.719	52.744
Pensioenlasten	(13)	59.688	57.568	55.824
Overige personeelslasten	(14)	144.083	109.592	81.345
Afschrijvingen	(15)	2.286	8.000	(2.938)
Huisvestingslasten		34.352	25.744	22.246
ICT-Kosten		20.735	11.890	26.207
Organisatiekosten		55.307	80.874	65.346
Overige organisatiekosten		43.833	38.914	55.734
Activiteiten	(16)	457.203	341.000	398.423
Som der lasten		1.366.516	1.203.112	1.207.484
Resultaat		(9.716)	1.388	5.124
Resultaatbestemming				
Toevoeging (onttrekking) aan algemene Reserve		(9.716)	1.388	5.124

3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Voornaamste activiteiten

Stichting Koorenhuis is een stichting en gevestigd aan de Prinsegracht 27 in Den Haag en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41160059. De stichting stelt zich – in overeenstemming met in elk geval het beleid van de gemeente Den Haag – ten doel: het voor een breed en pluriform publiek toegankelijk maken en (doen) uitvoeren en ontwikkelen van kunsteducatie en hiermee de deelname aan kunst door de inwoners van Den Haag systematisch te bevorderen.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggeving periode van een kalenderjaar.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van RJ 640 Organisaties zonder winststreven.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's (€), wat tevens de functionele valuta is van de stichting.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De waarderingsgrondslag voor voorzieningen is naar de mening van de directie het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

De stichting maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Materiele vaste activa

De materiele vaste activa worden gewaardeerd tegen hun aanschafwaarde verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur rekening houdend met een restwaarde.

Buiten gebruik gestelde activa en voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief transactiekosten (indien materieel). Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen. Gezien de aard van de vorderingen is de reële waarde en de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en

- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen.

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen als op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben.

Langlopende en kortlopende schulden

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. Indien er geen sprake is van agio of disagio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten, is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Baten

Baten uit het verlenen van diensten worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer het bedrag van de baten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat het Koorenhuis zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Nederlandse pensioenregeling

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

De stichting heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen welke afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Stichting Koorenhuis heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting Koorenhuis heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde-bijdrage-regeling en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord. De dekkinggraad van het pensioenfonds is per 31 december 2016 96,6%. Omdat de dekkinggraad te laag is heeft het ABP een nieuw herstelplan bij de toezichthouder moeten indienen. Over de maatregelen in dit herstelplan is bij de vaststelling van de jaarrekening nog niets bekend.

4 Toelichting op de Balans

Activa

Vaste activa

Materiele vaste activa (1)	Inventaris	Automa- tiserings- middelen	Educatieve middelen	Niet aan de bedrijfs- uitoefening dienstbaar	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2016					
Aanschafwaarde	3.296	19.354	117.750	303.000	443.400
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(2.186)	(10.991)	(115.063)	(93.302)	(221.542)
	1.110	8.363	2.687	209.698	221.858
Mutaties					
Afschrijving 2016	(429)	(2.447)	(829)	(52.434)	(56.139)
Overdracht aan Prins27 en anderen				(153.764)	(153.764)
Herclassificaties	-	-	3.500	(3.500)	-
	(429)	(2.447)	2.671	(209.698)	(209.903)
Boekwaarde per 31 december 2016					
Aanschaffingswaarde	3.296	19.354	121.250	-	143.900
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(2.615)	(13.438)	(115.892)	-	(131.945)
Boekwaarde per 31 december 2016	681	5.916	5.358	-	11.955

De activa niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar

De afschrijving 2016 bestaat uit de reguliere afschrijving 2016 van EUR 46.652 als ook de afschrijving op activa die om verschillende redenen niet meer in gebruik zijn. Per 31 december 2016 zijn activa met die niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar zijn met een boekwaarde van € 153.764 overdragen aan Stichting Prins27, stichting CultuurSchakel en aan organisaties die actief zijn in de voormalige Koorenhuis vestiging in de Zuidlarenstraat 57. De gemeente Den Haag heeft deze overdracht gefinancierd, zie voor nadere toelichting de toelichting op de overlopende passiva.

Eén actief met een aanschafwaarde van EUR 3.500 is overgenomen door het Koorenhuis en ultimo 2016 onder educatieve middelen verantwoord.

Afschrijvingspercentages	%
Inventaris	20
Automatiseringsmiddelen	11-33
Educatieve middelen	7-33
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	20-33

Vlottende Activa *Vorderingen (2)*

Onder de vorderingen bevinden zich geen posten met een looptijd van meer dan een jaar met uitzondering van hetgeen is toegelicht bij de subsidie verstrekt voor de reorganisatie.

Debiteuren	2016	2015
Debiteuren	91.398	104.931
Voorziening dubieuze debiteuren	(424)	(5.661)
	90.974	99.270

Scholen worden periodiek gefactureerd. In december wordt de tweede van de drie termijnen voor het schooljaar gefactureerd. Per 31 december 2016 staat er € 42.580 open aan vorderingen op scholen. Tevens is er een openstaande vordering op Het Residentie Orkest van € 45.686. Dit betreft een factuur voor de periode september tot en met december 2016.

Te vorderen Gemeente Den Haag	2016	2015
BOW2013.251 Inzake reorganisatie sociaal plan	1.162.623	1.454.721
OCW/2012.5255 Pilot werkwijze expertisecentrum	10.000	10.000
Bijdrage archivering Varkenmarkt	5.000	-
ABBA/3019609/EC-790 Inhuur coördinatie voorstellingen	1.839	-
	1.179.462	1.464.721

De gemeente Den Haag heeft bij brief d.d. 19 april 2013 met kenmerk BOW2013.251 een garantie afgeven voor het vergoeden van de volledige kosten uit hoofde van het sociaal plan tot een maximum van € 9,0 miljoen. Deze vordering houdt verband met financiering van de reorganisatievoorziening die tot en met 2024 loopt.

Overlopende activa	2016	2015
Nog te ontvangen projectsubsidies (particuliere fondsen)	29.500	7.867
Vooruitbetaalde kosten	7.874	8.504
Waarborgsommen	90	55
Nog te factureren bedragen	23.723	31.059
Nog te verrekenen met partners	51.874	3.100
	113.061	50.585

De nog te factureren bedragen hebben betrekking op het schooljaar 2016-2017. De nog te verrekenen gelden met partners hebben betrekking op projecten die zijn opgestart in 2016 of eerder waarbij nog een afrekening met de betreffende partner dient plaats te vinden. Nog te verrekenen met partners heeft met name betrekking op het project Levenskunst met zorgpartner Florence.

Liquide middelen (3)

	2016	2015
Bank	453.417	614.724
Kas	104	42
	453.521	614.766

De stichting heeft een flexibele deposito-/beheerderrekening die dagelijks opvraagbaar is. Verder is een bankgarantie van € 6.830 afgegeven aan de verhuurder van de kantoorruimte aan de Varkenmarkt. De bankgarantie is in januari 2017 ingetrokken wegens beëindiging van de huur per 31 december 2016.

De liquide middelen staan verder vrij ter beschikking.

Passiva

Algemene Reserve	2016	2015
Stand per 1 januari	57.122	51.998
Resultaatbestemming boekjaar	(9.716)	5.124
Stand per 31 december	47.406	57.122

Resultaatbestemming

De directie stelt voor om het resultaat over 2016 te onttrekken aan de algemene reserve. Vooruitlopend op de goedkeuring door de Raad van Toezicht is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

Voorzieningen (4)

Reorganisatie	2016	2015
Stand per 1 januari	1.626.917	2.086.209
Dotatie	-	(43.879)
Onttrekking	(297.894)	(415.413)
Stand per 31 december	1.329.023	1.626.917

Een voorziening uit hoofde van het Sociaal Plan 2013 en bestaat uit personeelsuitgaven voortvloeiend uit de arbeidsrechtelijke positie van ontslagen medewerkers. Hieronder vallen de volgende uitgaven: salarissen re-integratie, opleidingskosten, na wettelijke WW, bovenwettelijke WW, alsmede de organisatie om het vastgestelde Sociaal Plan uit te voeren.

Dit deel van de reorganisatievoorziening wordt volledig gefinancierd door de Gemeente Den Haag tot een maximum van 9 miljoen. De voorziening heeft een langlopend karakter met een verwachte duur tot en met 2024.

Overige reorganisatievoorziening	2016	2015
Stand per 1 januari	54.235	133.131
Onttrekking	(54.235)	(78.896)
Stand per 31 december	-	54.235

De overige reorganisatievoorziening had met name betrekking op de huurlasten van de Varkenmarkt. Dit huurcontract is per 31 december 2016 beëindigd.

Wachtgeld	2016	2015
Stand per 1 januari	90.428	136.300
Dotatie	10.724	-
Onttrekking	(46.682)	(45.872)
Stand per 31 december	54.470	90.428

De voorziening wachtgeld is een oude wachtgeldverplichting gebaseerd op het feit dat het Koorenhuis eigen risico draagt voor de WW en bovenwettelijke WW in gevolge de werkloosheidswet. In 2016 heeft een dotatie plaatsgevonden vanwege wijzigingen in de wet- en regelgeving en de bijbehorende berekeningen.

Kortlopende schulden (5)

Te betalen / nog te besteden Gemeente Den Haag	2016	2015
ABBA/VL/2304 Terug te betalen balanssteun	47.000	-
ABBA/VL/6427 De Project ontwikkelaars	1.375	-
	48.375	-

Bij vaststelling van de jaarrekeningen 2013 tot en met 2015 is besloten dat Koorenhuis €10.000 aan eigen vermogen mag opbouwen tot en met 2015. Het meerdere aan eigen vermogen van € 47.000 in 2016 is door de gemeente Den Haag teruggevorderd middels vaststelling ABBA/VL/2304.

Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	2016	2015
Omzetbelasting	25.235	25.478
Loonheffing	29.920	27.679
Pensioenen	5.959	6.817
	61.114	59.974

Overige schulden	2016	2015
Ooievaarspasuitkeringen Netwerkdocenten	13.693	8.270
Schoolfonds	-	50.812
	13.693	59.082

Schoolfonds

Het schoolfonds is in 2016 afgerekend. De resterende gelden zijn retour gestort naar de fondsen of met goedkeuring van de fondsen besteed aan een vervolgtraject "In de Wolken".

Overlopende passiva	2016	2015
Reservering vakantiegeld / verloftegoed	33.978	29.071
Nog te betalen Prins27 / CultuurSchakel	-	27.075
Nog te ontvangen facturen freelance docenten	40.763	35.623
Nog te ontvangen overige facturen	53.376	58.045
Vooruit ontvangen gefactureerde bedragen	50.827	34.862
Vooruit ontvangen bedragen (Gemeente Den Haag)	3.500	209.698
Nog te besteden subsidies	59.968	33.736
Retour te betalen bedragen	1.270	2.390
	243.682	430.500

Vooruitontvangen gefactureerde bedragen

Dit betreffen facturen aan scholen over het schooljaar 2016-2017.

Vooruit ontvangen bedragen (Gemeente Den Haag)

Dit betreft de ontvangen middelen van de Gemeente Den Haag ten behoeve van de overdracht van de niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbare materiele vaste activa. Hierover zal in 2017 met de Gemeente Den Haag een definitieve vereffening plaatsvinden. Het verloop in 2016 is als volgt:

Stand ultimo 2015	209.698
Afschrijvingskosten 2016	52.434
Overgedragen aan Prins27 en anderen per 31-12-2016	153.764
Stand ultimo 2016	3.500

Nog te besteden subsidies

Het gaat hier om subsidieopbrengsten die ontvangen zijn in 2016 of eerder die per 31 december 2016 nog niet volledig besteed zijn. Onder de opgenomen overlopende passiva

bevinden zich geen posten met een looptijd van meer dan een jaar. De toename van deze post wordt verklaard door een toename van het projecten in ontwikkeling waarvoor reeds een deel van de dekking is ontvangen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Huur

Door de stichting zijn meerjarige financiële verplichtingen aangegaan voor onbepaalde tijd terzake van huur van een kantoorruimte aan de Varkenmarkt 33 te s'-Gravenhage (€ 9.000 per jaar) en voor de huur van een kantoorruimte aan de Prinsegracht (€ 16.879 per jaar) ingaande 1 januari 2017 lopende tot en met 31 december 2020.

5 Toelichting op de staat van Baten en Lasten

Baten

Baten (6)	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2016	2016	2015
Onderwijsmarkt	435.222	342.000	396.839
Zakelijke markt	22.191	15.000	19.513
Netwerkorganisatie	11.700	22.500	11.888
Incidentele opbrengsten			1.814
Projecten met partners	110.993	75.000	56.920
	580.106	454.500	486.974

Onderwijsmarkt

In 2016 was de verwachting dat de samenwerking met het Residentie orkest in het project 'The Residents' stop zou worden gezet. Dit heeft echter pas plaats gevonden in 2017. De samenhangende activiteitenkosten kosten zijn dan ook hoger.

Gemeentelijke exploitatiesubsidie (7)	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2016	2016	2015
Toekenning gemeente Den Haag	783.281	750.000	768.788

De gemeentelijke exploitatiesubsidie is de belangrijkste inkomstenbron van het Koorenhuis en vormt 61% van de totale inkomsten in 2016. Over het boekjaar 2016 is € 818.788 toegekend door de gemeente Den Haag via de reguliere exploitatiesubsidie, € 50.000 van dit bedrag is direct overgedragen aan Prins 27. De exploitatiesubsidie dient jaarlijks te worden aangevraagd bij de gemeente. Tevens is voor 2016 een trendbijdrage ontvangen van € 14.493. De subsidies zijn tot en met 2015 vastgesteld.

Gemeentelijke projectsubsidies (8)	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2016	2016	2015
ABBA/VL/6427 "De projectontwikkelaars"	30.800		
Bijdrage archivering Varkenmarkt	5.000		
ABBA/3019609/EC-790 Inhuur coördinatie voorstellingen	1.839		
	37.639		

Gemeentelijke bijdragen reorganisatie(9)	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2016	2016	2015
Vermindering gemeentelijke bijdrage reorganisatie 2013	-	-	(43.879)
Vermindering Gemeentelijke bijdrage balanssteun ABBA/VL/2304	(47.000)	-	-
	(47.000)	-	(43.879)

Bij vaststelling van de jaarrekeningen 2013 tot en met 2015 is besloten dat Koorenhuis € 10.000 aan eigen vermogen mag opbouwen tot en met 2015. Het meerdere aan eigen vermogen van € 47.000 is door de gemeente Den Haag teruggevorderd middels vaststelling ABBA/VL/2304. Dit betreft een correctie op de eerder toegezegde balanssteun in 2013.

Overige inkomsten (10)	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2016	2016	2015
Rente	2.774		725

Lasten

Personeelsbeloningen/pensioenen			
11. Lonen en salarissen			
Bruto lonen	495.915	471.811	452.553
Ontvangen ziekengelduitkeringen	(6.730)		
	489.185	471.811	452.553
12. Sociale lasten			
Premies sociale verzekeringswetten	59.844	57.719	52.744
13. Pensioenlasten			
Pensioenlasten	59.688	57.568	55.824
14. Overige personeelslasten			
Ingehuurde medewerkers (geen docenten)	67.639	37.602	55.851
Bijdrage administratie/receptie/beheer	46.479	50.000	46.850
Opleidingskosten	3.191	4.000	9.868
Arbo kosten	1.054	1.990	629
Vrijval reorganisatievoorziening	-	-	(43.879)
Dotatie voorziening FPU/Wachtgeld	10.724	-	-
Vervoerskosten	4.519	5.000	2.814
Overige personeelslasten	10.477	11.000	9.212
	144.083	109.592	81.345

Ingehuurde medewerkers

Een aantal externe medewerkers zijn ingezet voor het uitvoeren van voornamelijk gesubsidieerde projecten. Tevens heeft er tijdelijke vervanging van een vaste medewerker plaatsgevonden.

Dotatie voorziening FPU/Wachtgeld

In 2016 heeft een dotatie plaatsgevonden vanwege wijzigingen in de wet- en regelgeving en de bijbehorende berekeningen.

Personeelsleden

Bij de vennootschap waren in 2016 gemiddeld 11 personeelsleden werkzaam, berekend op fulltimebasis (2015: 11).

Onderverdeeld naar	2016	2015
Directie	1	1
Projectbegeleiding	7	7
Ondersteuning	3	3
	11	11

Afschrijvingen (15)	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2016	2016	2015
Inventaris	429	2.000	659
Automatiseringsmiddelen	2.447	4.000	2.446
Educatieve middelen	829	2.000	703
Afschrijving niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbare activa	52.434		46.651
Vrijval vooruitontvangen bedragen (gemeente Den Haag)	-52.434		-46.651
Subtotaal	3.705	8.000	3.808
Boekbaten/-lasten	(1.419)		(6.746)
	2.286	8.000	(2.938)

Activiteiten (16)	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2015	2015	2014
Activiteiten	457.203	341.000	398.423

Onder activiteiten worden de kosten van alle door kunstvakdocenten gegeven kunstlessen geadmineistreerd. Dit is de weergave van de omvang van het primaire proces van Stichting Koorenhuis. Uit de cijfers blijkt duidelijk het toegenomen activiteitsniveau, zowel ten opzichte van 2015 als ten opzichte van de begroting. De dekking voor deze kosten is toegelicht onder "Baten". De dekking laat eenzelfde beeld zien en laat bovendien zien dat de activiteiten kostendekkend worden uitgevoerd. Voor een verdere toelichting op de toename van het activiteitsniveau wordt verwezen naar het activiteitenverslag.

WNT-verantwoording 2016

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Koorenhuis van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor Stichting Koorenhuis is € 179.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	G.J.W. Bots
Functie(s)	Algemeen directeur
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.
Individueel WNT-maximum	179.000
Bezoldiging	
Beloning	80.776
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	10.984
Subtotaal	91.760
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0
Totaal bezoldiging	91.760
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.
Gegevens 2015	
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2015	
Beloning	79.001
Belastbare onkostenvergoedingen	-
Beloningen betaalbaar op termijn	8.872
Totaal bezoldiging 2015	87.873
Individueel WNT-maximum 2015	178.000

Toezichthoudende topfunctionarissen

	B.J. Klerk	A. de Been	C. den Besten	W. Hendricks	M. Korsten
Functie(s)	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	22/9 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 – 31.12	22/9 – 31.12
Individueel WNT-maximum	26.850	17.900	17.900	17.900	17.900
	Zowel de voorzitter als de leden van de Raad van Toezicht hebben over 2016 geen bezoldiging ontvangen (2015: geen)				

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

n.v.t.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2015 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Overzicht indeling Gemeente Den Haag

Hieronder is een overzicht van de staat van baten en lasten opgenomen weergegeven in het format zoals voorgeschreven door de Gemeente Den Haag. Dit overzicht gaat uit van een splitsing in opbrengsten en beheers- en activiteitenlasten. De activiteiten van Koorenhuis bestaan (bijna) volledig uit cultuureducatie. Onderstaand overzicht is met de indeling zoals voorgeschreven vanuit de “richtlijnen verantwoording subsidie” van de gemeente Den Haag is daarmee tevens het voorgeschreven overzicht ten aanzien van “het inzichtelijk maken van baten en lasten cultuureducatie voor scholen”.

	(in duizenden euro's)	Realisatie 2016	Realisatie 2015
BATEN			
	Directe opbrengsten		
A.1	Eigen inkomsten	580	487
A.2	Overige inkomsten		
	Indirecte opbrengsten		
A.3	Diverse inkomsten	0	0
A	Totale opbrengsten	580	487
B.1	Subsidie ministerie OCW (BIS)		
B.2	Subsidie Provincie		
B.3.1	Subsidie gemeente Den Haag	783	769
B.3.2	Overige subsidies van de gemeente Den Haag	-10	0
B.4	Overige bijdragen	0	0
B	Totale bijdragen	773	769
	Totale Baten (A+B)	1.353	1.256

	(in duizenden euro's)	Realisatie 2016	Realisatie 2015
LASTEN			
C.1	Beheerlasten personeel	701	669
C.2	Beheerlasten materieel	135	113
C	Totale beheerlasten	836	782
D.1	Activiteitenlasten personeel	494	415
D.2	Activiteitenlasten materieel	36	54
D	Totale activiteitenlasten	530	469
	Totale lasten (C+D)	1.366	1.251
	Resultaat	-13	5
	Saldo uit gewone bedrijfsvoering		
	Saldo rentebaten en -lasten	3	0
	Exploitatieresultaat	-10	5

Den Haag, 11 april 2017

De directie van Stichting Koorenhuis

G.J.W. Bots

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Losbladig bijgevoegd

Bijlage 1. Prestatienormering

In de subsidiebeschikking voor de exploitatiesubsidie 2016 (kenmerk ABBA/VL/2725, 29 september 2015) heeft de gemeente Den Haag de volgende prestatienormen geformuleerd:

Norm 1: Als instelling met een speciale opdracht voor de binnenschoolse cultuureducatie voert u nauw overleg met CultuurSchakel Den Haag.

Norm 2: Op het terrein van de binnenschoolse cultuureducatie ontwikkelt u, samen met partners, aanbod dat aansluit bij de vraag vanuit het onderwijs en dat – waar mogelijk – past binnen de doorlopende leerlijnen die in het kader van het project “Cultuureducatie op z’n Haags” worden ontwikkeld.

Norm 3: Uw instelling fungeert als samenwerkingspartner voor culturele instellingen uit Den Haag bij de ontwikkeling van een aanbod voor binnenschoolse cultuureducatie.

Norm 4: Uw instelling maakt gebruik van uw netwerk van kunstvakdocenten bij het aanbieden van binnenschoolse cultuureducatie.

Norm 5: Uw instelling is op 35 PO scholen en 25 VO scholen actief.

Norm 6: Uw instelling biedt als netwerkorganisatie diensten en faciliteiten aan voor minimaal 100 docenten die individueel of collectief cultuureducatie aanbieden. U stimuleert hierbij dat docenten gezamenlijk activiteiten aanbieden.

Norm 7: U dient inspanningen te leveren op het gebied van cultuuronderwijs conform de doelstellingen uit het Deltaplan Cultuureducatie. U dient in 2016 verder te werken aan de ontwikkeling van activiteiten voor het cultuuronderwijs die zijn afgestemd op de wensen van scholen en passen binnen de doorlopende leerlijnen die binnen het project “Cultuuronderwijs op zijn Haags” worden ontwikkeld door scholen en culturele instellingen. CultuurSchakel kan u hierover adviseren.

VERKLARING RAAD VAN TOEZICHT ASV OCW-SUBSIDIES

De Raad van Toezicht van Stichting Koorenhuis te Den Haag verstrekt deze verklaring bij de subsidieverantwoording over de periode 1-1-2016 tot en met 31-12-2016 met betrekking tot de gemeentelijke subsidie betreffende het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016 "Haagse Nieuwe", toegekend ¹ met kenmerk ABBA/VL/2725 d.d. 21 december 2015.

De Raad van Toezicht erkent de verantwoordelijkheid voor de juistheid van de subsidieverantwoording overeenkomstig de ASV en de subsidieverplichtingen zoals opgenomen in de subsidiebeschikking met kenmerk ABBA/VL/2725. De Raad van Toezicht verklaart de subsidieverantwoording conform deze vereisten te hebben opgemaakt.

De Raad van Toezicht verklaart dat de in de subsidieverantwoording opgenomen bestede subsidie van de Gemeente Den Haag rechtmatig is besteed, dat wil zeggen voor het doel waarvoor zij blijkens de subsidiebeschikking is verstrekt en in overeenstemming met de begroting en de ASV. De Raad van Toezicht verklaart dat alle ontvangen baten voor de activiteiten/ het project volledig zijn verantwoord in de subsidieverantwoording.

De Raad van Toezicht verklaart stellig en zonder enig voorbehoud te hebben voldaan aan de verplichting genoemd in artikel 18, lid 3 van ASV om de inkomensgrens genoemd in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector als bezoldigingsmaximum in acht te nemen.

Den Haag, april 2017

¹ Hierbij kan sprake zijn meerdere subsidieverleningen.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT AFGEGEVEN TEN BEHOEVE VAN GEMEENTE DEN HAAG

Aan de directie en Raad van Toezicht van
Stichting Koorenhuis

Wij hebben de in dit financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016 van Stichting Koorenhuis te Den Haag gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2016 en de exploitatierekening over 2016 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De gecontroleerde jaarrekening 2016 opgenomen in dit jaarverslag op pagina 20 tot en met pagina 37 van Stichting Koorenhuis te Den Haag sluit met een balanstotaal per 31 december 2016 van € 1.848.973, een totaal lasten van € 1.366.516, een totaal baten van € 1.356.800 en een negatief exploitatieresultaat van € 9.716 over 2016.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE DIRECTIE

De directie van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven beide in overeenstemming met in Nederland algemene aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven" en in overeenstemming met de beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT).

De directie is tevens verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die voldoet aan de WNT-eisen van financiële rechtmatigheid, zoals opgenomen in het Controleprotocol WNT in de Beleidsregels toepassing WNT.

De directie is voorts verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de WNT-eisen van financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en de Beleidsregels toepassing WNT, inclusief het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de instelling. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de directie van de instelling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Voorts is onze controle uitgevoerd conform de door het college van burgemeester en wethouders van gemeente Den Haag opgestelde subsidievoorwaarden, opgenomen in de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2016. Door de toepassing van dit protocol is door ons in het bijzonder onderzocht dat voor alle relevante, verantwoorde subsidiestromen de bepalingen in de vigerende Algemene Subsidieverordening van gemeente Den Haag zijn nageleefd.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

OORDEEL BETREFFENDE DE JAARREKENING

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Koorenhuis per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven". Tevens zijn wij van oordeel dat de in de jaarrekening opgenomen subsidies van gemeente Den Haag zijn besteed overeenkomstig de ASV, waarmee de rechtmatigheid van deze subsidies is vastgesteld.

Voorts zijn wij van oordeel dat de jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de WNT-eisen van financiële rechtmatigheid, zoals opgenomen in het Controleprotocol WNT in de beleidsregels toepassing WNT.

BEPERKING IN GEBRUIK EN VERSPREIDINGSKRING

De jaarrekening is onder andere opgesteld voor gemeente Den Haag met als doel Stichting Koorenhuis in staat te stellen te voldoen aan de vereisten uit de Richtlijnenbrief financiële verantwoording subsidies 2016. De jaarrekening met deze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor Stichting Koorenhuis en gemeente Den Haag en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

Rotterdam, 20 april 2017

MAZARS PAARDEKOOPEL HOFFMAN N.V.

w.g. E. de Prouw MSc RA